

ScheldeKrant

nummer 2 2004 / gratis

MET EXTRA SCHELDETRIPS!

Voor iedereen met een hart voor de Schelde

De tweede editie van de Scheldekrant staat in het teken van de zomer. Recreatie en toerisme langs de Schelde staan centraal, met tal van uitstapjes en ideeën. Een extra stimulans dus om deze mooie rivier eens van nabij te gaan bekijken en op zoek te gaan naar het 'Scheldegevoel'!

De Scheldekrant is een gratis Nederlands-Vlaamse uitgave voor iedereen die zich betrokken voelt bij de Schelde. Met deze krant willen we iedereen warm maken voor deze indrukwekkende rivier, waar natuur en economie, veiligheid en recreatie naast elkaar bestaan! De Scheldekrant is een gezamenlijk initiatief van het Schelde InformatieCentrum en het Scheldefonds, twee organisaties die zich bekommeren om het wel en wee van de Schelde, een rivier om U tegen te zeggen...

SIC

Ronny Van Hemelrijk: de man die Antje De Boeck leerde varen!

Ronny is de beroemdste veerman van Vlaanderen: het was zijn veerboot die in de tv-serie 'Stille Waters' werd gebruikt. Meer nog: hij heeft Antje De Boeck leren varen! Terwijl Antje aan het varen was, lag hij op de grond in de stuurhut: om bij te sturen moest hij in haar billen knijpen... Dankzij de Vlaanderen Fietsroute die hier langskomt, is zijn veer in Sint-Amands heel populair. Ook de nabijheid van een tweede veer te Mariekerke biedt veel recreatieve mogelijkheden.

■ Waar komt de benaming 'Stille Waters' vandaan?

"Bij het keren van het getij is er telkens een moment dat het water volledig 'stil' staat. Het klinkt misschien raar, maar hier zegt men dat bij hoog water het water 'gevallen' is, bij laag water is het water dan 'gewassen'."

■ Hoe lang werkt u al op dit veer?

"Sinds 1978. Maar met onderbrekingen, want het veer was van mijn vader. We komen uit een schippersfamilie: we hadden ook nog een binnenschip van 400 ton. Ik deed het veer en mijn vader ging varen

• Ronny Van Hemelrijk

of omgekeerd. Sinds 1990 vaar ik voor eigen rekening. Dan is mijn vader met pensioen gegaan."

Lees verder op blz. 5.

Inhoud

Thema's:

Veiligheid	2
Visserij	3
Recreatie & Toerisme	4-5
Natuur	6
Economie	7

Korte rubrieken:

Schelde Literatuur	3
Schelde Cultuur	3
Schelde Trips	4
Puzzelhoek	8
Colofon	8

Overige:

De beroemdste veerman van Vlaanderen	1 en 5
Beleidsplan waterrecreatie en -toerisme	2
ProSes	2
Scheldefonds/Schelde InformatieCentrum	8
Prijsvraag	8

Ed en Fred stellen voor:
Het Scheldefonds en het Schelde InformatieCentrum
Lees hierover meer op pagina 8.

Waterrecreatie en -toerisme: wat kan en wat kan niet? Het Vlaams beleidsplan

Van oudsher trekt water recreanten aan. Zo ook de Schelde met haar inspirerende oevers: de stilte in de avond, het donderende geweld van een najaarsstorm, de bedrijvigheid in de havens van Antwerpen of de geur van de uitgestrekte slikken bij Saeftinghe. Toch staat recreatie slechts voor één functie van de rivier, naast het transport, de economische en de ecologische functie. Er is een goed beleid nodig om deze verschillende functies naast elkaar te laten bestaan. Een aantal activiteiten gaan immers niet altijd goed samen, denk maar aan het spanningsveld tussen beroeps- en recreatievaart.

De Administratie voor Waterwegen en Zeewezen (AWZ) stelde daarom een beleidsplan op voor waterrecreatie en -toerisme in Vlaanderen, en dus ook voor de Schelde. Hierin komt onder andere aan bod welke vormen van waterrecreatie en -toerisme er zijn, hoe ze naast elkaar bestaan en hoe het beter kan.

Het beleidsplan heeft al een hele ontwikkeling achter de rug. Er werd veel veldwerk verricht (interviews, enquêtes, hoorzittingen...) en er werd een stuurgroep opgericht van toeristische organisaties en betrokken overheden. Alle mogelijke belanghebbenden, zoals milieuverenigingen maar ook bijvoorbeeld de gebruikers van de waterwegen, konden via twee vergaderingen van een klankbordgroep hun zegje doen. Op 25 februari 2004 presenteerde Vlaams minister van mobiliteit Gilbert Bossuyt het beleidsplan.

• [het beleidsplan is te downloaden op www.awz.be](http://www.awz.be) onder recreatie, beleid

1. De uiteindelijke opstelling van het plan gebeurde door een consortium onder leiding van resource Analysis CIBE en WEST als partners.

Dijkversterking langs de Westerschelde in volle gang

• *Het projectbureau Zeeweringen heeft reeds meer dan de helft van de Westerscheldedijken verbeterd. De afgelopen zeven jaar werd hierin 195 miljoen euro geïnvesteerd.* RWS

Zeeland hoeft zich op korte termijn geen zorgen te maken over natte voeten, maar toch moet een flink aantal kilometers dijk versterkt worden. Daar waar de golven met volle kracht tegen de dijk slaan, liggen betonblokken of natuursteen. Bij extreem zwaar weer kan deze steenbekleding loskomen. Dat moet worden voorkomen door nieuwe en zwaardere blokken te plaatsen of door bestaand materiaal opnieuw, maar dan anders te gebruiken. Rijkswaterstaat en de beide Zeeuwse waterschappen werken daarvoor samen in het projectbureau Zeeweringen.

Superstormvloed

De steenbekleding dient sterk genoeg te zijn om een superstormvloed te doorstaan. Deze superstormen komen in Zeeland gemiddeld eens in de 4000 jaar voor.

Tussen 1 april en 1 oktober wordt er elk jaar volop aan de dijken gewerkt. Buiten deze periode liggen de werken stil want dan is het risico op schade aan de werken door zware stormen te groot.

Ook aan het milieu is gedacht. Door te kiezen voor materiaal waaraan planten zich gemakkelijk hechten, wordt zo'n dijk heel wat

• *In de Baarlandpolder en bij de Havendammen Walsoorden zijn de werken aan de Westerscheldedijken, die vorig jaar zijn gestart, na de winterstop weer hervat.* RWS

milieuvriendelijker. Zo zijn er minder blijvende negatieve gevolgen voor de omliggende natuur.

Nieuw in 2004

In Zeeuws-Vlaanderen wordt drie kilometer dijk bij Voorland Nummer Een versterkt.

In Zuid-Beveland wordt langs de Van Citterspolder nabij Borssele de steenbekleding vervangen door nieuwe, zwaardere betonzuilen. Dit jaar starten ook de werken aan de Willem-Annapolder, waar de oude betonblokken zullen worden hergebruikt en nieuwe betonzuilen de dijken zullen vervolledigen.

R.P.

• www.zeeweringen.nl

Het gecontroleerd overstromingsgebied Kruikeke-Bazel-Rupelmonde

Dijken en gecontroleerde overstromingsgebieden bieden bescherming tegen stormvloeden in Vlaanderen. Het gecontroleerde overstromingsgebied in Kruikeke (situering: * op kaart op voorpagina), dat momenteel door de afdeling Zeeschelde van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap aangelegd wordt, is het dertiende en grootste. Als dit overstromingsgebied gerealiseerd is, is het Zeescheldebekken beschermd tegen stormvloeden die zich gemiddeld één keer in 350 jaar voordoen.

• *Aanvoeren en lossen van grond afkomstig uit het Deurganckdok, via de Schelde, ter hoogte van Kruikeke.*

Aanleggen van een ringdijk

Momenteel wordt in Kruikeke de ringdijk aangelegd. Dit is een dijk die het overstromingsgebied aan de landzijde begrenst en die de functie van waterkerende dijk overneemt in geval van overstroming. De hiervoor benodigde grond is afkomstig van de afgravingswerken op de Ketenissepolder, de uitgraving van het Deurganckdok en de baggerwerken in de Zeeschelde. Door het afgraven van de Ketenissepolder wordt bovendien een belangrijk nieuw slikken- en schorregebied gecreëerd. Een deel van de grond werd hier gebruikt voor de aanleg

van de plaatselijke Sigmadijk.

De resterende grond is via de Schelde naar Kruikeke vervoerd. Door het hergebruiken van grond wordt zo 'werk met werk' gemaakt.

Niet enkel op het vlak van veiligheid biedt het gecontroleerd overstromingsgebied een meerwaarde, ook de recreatieve en ecologische waarde van het gebied zullen erop vooruit gaan. Het overstromingsgebied wordt namelijk een natuurgebied bestaande uit vloedbossen, natte weiden, slikken en schorren die grotendeels toegankelijk zullen zijn voor recreanten.

S.N.

• www.awz.be

AWZ

ProSes brengt de "Schelde in beeld"

In de vorige Scheldekrant kon u lezen over het Vlaams-Nederlandse initiatief ProSes. Dit project presenteert eind 2004 een Ontwikkelingschets voor het Schelde-estuarium, een plan voor de periode tot 2010, waarin alle belangen aan bod komen om het gebied veilig, toegankelijk voor de scheepvaart én natuurlijk te houden. De schets brengt haalbare projecten in beeld. De regeringen zullen vervolgens hierover beslissen. Binnenkort zijn er deelstudies beschikbaar. Wilt u meer informatie?

Bezoek de website van ProSes voor een overzichtelijk beeld van de stand van zaken. En dat niet alleen! De site biedt ook foto- en videobeelden van de Westerschelde en Zeeschelde.

• www.proses.nl of www.proses.be

Projectdirectie ontwikkelingschets Schelde-estuarium

Visserij

Platbodems op de Schelde

Voor de visserij op de Schelde werden tot circa 1930 vooral platbodems gebruikt. Dit zijn boten zonder kiel, twee veelgebruikte types waren de 'hoogaars' en de 'hengst' (zie foto). Het varen met platbodems in het ondiepe getijdewater had grote voordelen. De diepgang was gering en het was ook geen probleem om bij laagwater droog te vallen, de boot bleef gewoon op de plaat liggen.

Een overzicht van de vissersvloot in 1891 geeft een aardig beeld van de voormalige visserij op de Westerschelde en de Zeeschelde. Hoogaarsen vond men hoofdzakelijk in de meest westelijk gelegen havens, zoals bijvoorbeeld Amemuiden (49). De havens van Vlissingen en Breskens hadden een kleine vloot, beide minder dan tien schepen, maar opnieuw vooral hoogaarsen. De vloot van de meer oostelijk gelegen havens daarentegen, bestond voornamelijk uit hengsten. In Clinge, met havens als Emmahaven en De Paal, had men bijvoorbeeld maar liefst 80

hengsten (vooral uit het Vlaamse Kieldrecht) tegenover slechts acht hoogaarsen.

Het vissen in het westelijke deel van de Westerschelde vereiste een meer zeevaardig schip. De tamelijk ranke hoogaars kon zonder problemen even buitengaats gaan. In het meer beschutte water van het oostelijke deel werd de hengst gebruikt. De vissers in het westen hadden zich toegelegd op garnaal, die goed te vangen was in de monding van de Westerschelde. Vooral in de maanden september en oktober leverde dat een vangst van hoge kwaliteit op. In de winter was 'de gornet over de banken', waarmee men bedoelde dat de garnaal naar het diepere water van de Noordzee was getrokken. De vangst van schardijn (sprot) leverde op dat moment de nodige inkomsten op. In het oostelijke deel van de Westerschelde viste men op een grotere variëteit aan soorten. Dat blijkt uit de vangstgegevens,

Schatten van de Schelde: de kogge van Doel

Vermoedelijk in de 12de eeuw ontstond een nieuw scheepstype: de kogge. Dit zogenaamde 'werkpaard' werd onder andere ingezet voor bulktransporten (van bijvoorbeeld graan en vis) in de handel tussen de Noordwest-Europese steden. Het schip werd gebruikt tot in de 15de eeuw.

In 2000 werd de 'kogge van Doel' blootgelegd bij graafwerkzaamheden voor de containerhaven het Deurganckdok op de linker-Scheldeoever (B). Volgens Europese archeologen is het één van de waardevolste vondsten van de laatste decennia. Het blootleggen gebeurde door de Archeologische Dienst Waasland, die ook het schip heeft geregistreerd en geborgen. De kogge uit het Deurganckdok dateert uit 1325.

Het verging vermoedelijk omstreeks 1375 tijdens een stormvloed. Met een lengte van 20-21 m, een breedte van ca. 7 m en een hoogte van 3-4 m was het voor die tijd een groot schip. Van de oudst gekende koggen is dit het best bewaarde en meest volledige exemplaar. Bovendien is deze kogge, op de 15de-eeuwse Bremer kogge na, de grootste. In welke vorm de kogge zal worden bewaard en hoe deze zal worden gepresenteerd, is op dit moment niet duidelijk. Zeker is dat de kogge zal vertegenwoordigd zijn op de scheepswerf van Baasrode.

scans op www.3dsolutions.be (onder 'projects')

• De kogge werd 'op zijn kop' gevonden, dus met de kiel naar boven, in tegenstelling tot gelijkaardige vondsten in Nederland. Hierdoor konden de bovenste delen waarschijnlijk beter bewaard worden.

ADW

• *Bouwtechnisch zijn er grote verschillen tussen de hoogaars (L) en de hengst (R). Zo valt vooral het rankere silhouet van de hoogaars op. De hoogaars heeft zijn oorsprong in de Boven-Maas en de hengst in Vlaanderen.*

waarin onder andere mossel, haring, bot, ansjovis, kreukel (aliekruik) en krab genoemd worden. Behalve als vissersschip zijn de platbodems ook als plezierjacht en vrachtboot gebruikt.

De houten schepen werden na de Eerste Wereldoorlog verdrongen door stalen motorboten. De visserij werd grootschalig, dus wég met die houten dwergen. Na de Tweede Wereldoorlog was deze vloot praktisch opgeruimd. Vervolgens realiseerde men zich dat daarmee ook een belangrijk stuk cultuurhistorie in alle stilte verdween. Dankzij de inspanningen van organisaties als Stichting Behoud Hoogaars in Zeeland en de Stichting Tolerant in

Vlaanderen worden her en der oude houten schepen opgespoord en, indien mogelijk, in originele staat teruggebracht. Het cultuurhistorische erfgoed is dus nog varend te bewonderen.

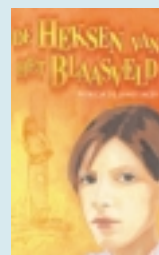
H.R.

www.hoogaars.nl en www.tolerant.be

SCHELDE LITERATUUR

De heksen van het Blaasveld

Patricia
De Landtsheer
Uitgeverij:
Abimo uitgeverij
Waasmunster, 2003
ISBN: 90 5932 096 4

Duik samen met Saar terug in de tijd naar het 16de-eeuwse Dendermonde waar Tanne op de brandstapel terecht komt wegens hekserij. Een spannend jeugdboek dat zich afspeelt langs de boorden van de Schelde.

Het water is gewassen

Thierry Van Eeckhout
Uitgeverij:
Drukkerij Triadis
Berchem, 2001

Een overtocht met de veerboot in Sint-Amands duurt hooguit vijftien minuten. Meestal rusten de passanten even uit, maar af en toe gebeurt er wat, of vertellen de mensen hun verhaal aan de veerman. De mooiste waargebeurde verhalen werden gebundeld in dit boek.

Zakgidsje voor de Westerschelde

Chiel Jacobusse
Uitgever:
Stichting Het Zeeuwse Landschap, 1993
Aanvragen: info@het-zeeuwse-landschap.nl

Langs de Westerschelde vind je heel wat uitgestrekte natuurgebieden die jaarlijks duizenden bezoekers trekken. Dit zakgidsje geeft extra informatie over de fauna en flora in deze gebieden.

SCHELDE CULTUUR

Vlassenbroek-Poëziedorp

Van 26 juni tot eind september loopt te Vlassenbroek het tweejaarlijkse poëzie-evenement "Vlassenbroek-Poëziedorp". Er vinden tijdens deze periode tal van literaire evenementen plaats langs de boorden van de Schelde (voordrachten, wandelingen, boekenstanden, poëziemarkt...).

vzw Symbiose
+32-(0)52-21 11 80

Jazz by the sea 2004

Van 14 tot 19 september kan je langs de Walcherse kust van Vlissingen tot Veere terecht voor dit internationaal jazzfestival mét uitzicht op zee. Muziek om bij te pootjebaden!

www.jazzbythesea.nl

Kunstenars van vandaag tussen Schelde en Dender

Op 6 november wordt het boek "Kunstenars van vandaag tussen Schelde en Dender" gepresenteerd in het Cultureel Centrum Ter Dilft (Bornem). De belangrijkste hedendaagse beeldende kunstenaars en dichters uit de Scheldestreek worden voorgesteld. Tegelijkertijd start een tentoonstelling rond dit thema, die loopt tot 5 december 2004.

patrick.vandeveld@busmail.net

Samenspel van twee rivieren: Schelde en Dender

Waar de Schelde vanuit Wallonië Oost-Vlaanderen binnenstroomt is ze nog smal en fragiel, eens voorbij Gent groeit de rivier majestueus uit. Eb en vloed wisselen elkaar af en doen de unieke zoetwaterslikken en -schorren van aanblik veranderen. Tijdens warme zomers doen de vloedbossen zelfs denken aan het Amazonegebied. Verder stroomafwaarts, richting Antwerpen, kan je genieten van weidse vergezichten en prachtige zonsondergangen. Bij Dendermonde krijgt de machtige Schelde het gezelschap van haar wispelturige zusje, de Dender. De wisselwerking van deze twee rivieren tekent het land van de Schelde- en Denderstreek op onnavolgbare wijze. Op deze pagina nemen we je in vogelvlucht mee voor een korte trip doorheen het land van Schelde en Dender.

De Schelde- en Denderstreek is een uitgelezen gebied om te wandelen en/of te fietsen. De jaagpaden zijn ideale fietspaden die je kilometerslang laten genieten van de rivier en haar omgeving. Verschillende lusvormige, bewegwijzerde fietsroutes wijzen je de weg en laten je kennis maken met het moois dat de streek te bieden heeft.

Landelijke gemeenten zoals Lebbeke, Lede, Erpe-Mere en Haaltert vormen dan weer een paradijs voor wandelaars, mountainbikers en ruiters. Het licht geaccidenteerd terrein, de vele groene plekjes en open akkerlanden kunnen hen zeker bekoren.

In Buggenhout tref je een uitgestrekt bos aan, waar het zeker tijdens warme dagen heerlijk toeven is.

Ook stadsmussen kunnen in deze streek alles van hun gading vinden. In de loop van de geschiedenis ontwikkelden zich langs de oevers een aantal stadjes. Elk met een sterke eigenheid maar verbonden door een gemeenschappelijke navelstreng: de Dender.

Denderende steden!

Aalst

Aalst is vooral bekend om zijn uitbundig carnaval dat de stad jaarlijks gedurende een drietal dagen helemaal op zijn kop zet.

Bovendien schreven enkele Aalstenaars een stukje geschiedenis: zo introduceerde Dirk Martens de boekdrukkunst in de lage landen en vocht priester Adolf Daens voor de ontvoogding van de arbeidersklasse. Het verhaal van die ontvoogdings-

strijd, gebaseerd op een boek van Louis Paul Boon (nog een bekend Aalstenaar), werd op meesterlijke wijze verfilmd door Stijn Coninx. Jan Declerck kroop in de huid van priester Daens.

De prachtige Grote Markt wordt gedomineerd door het imposante Schepenhuis – het oudste van de lage landen – en de Borse van Amsterdam. Ook de gotische Sint-Martinuskerk en het stedelijk museum Oud-Hospitaal zijn zeker een bezoekje waard.

• Het Belfort in Aalst.

TOV

S C H E L D E T R I P S

Boottochten:

tijdens de zomermaanden worden boottochten georganiseerd op Schelde en Dender. Zo'n boottocht laat je intens kennis maken met de rivier en biedt je een andere blik op de oever. Een echte aanrader!

Slot van Laarne:

dit kasteel uit de 13de eeuw voert je terug in de tijd en is tijdens de zomer geopend voor individuele bezoekers.

Damvallei:

dit natuurgebied maakt deel uit van de Scheldevallei tussen Gent en Antwerpen. Je kan er heerlijk wandelen en genieten van de natuur.

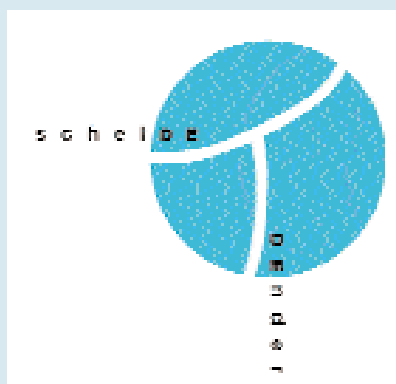
Recreatiedomein Nieuwdonk:

met ligweide, zandstrand, zwembad, speeltuin en allerhande watersportmogelijkheden zoals surfen, kayak en zeilen. Een aangename verademing tijdens hete zomerdagen.

Den Blakken:

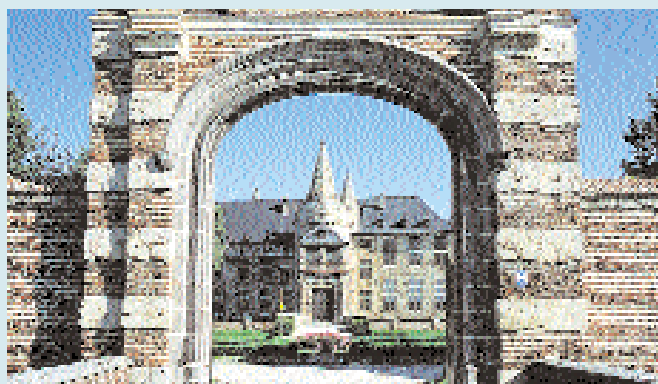
in het hart van de Bloemenstreek. Hier kan je kennis maken met de lokale specialiteit namelijk de rozenteelt.

Provinciaal Infokantoor Schelde – en Denderstreek
+32-0(9)-345 49 63
toerisme.schelde-denderstreek@oost-vlaanderen.be
www.toerismeschelde-denderstreek.be

• Het Donkmeer in Berlare.

TOV

• Het slot van Laarne.

TOV

Dendermonde

De Ros Beiaardstad biedt een waaier aan mogelijkheden voor een uniek dagje uit. Zo is er het prachtige stadhuis met belfort en beiaard dat tijdens de zomermaanden zijn klanken vrolijk over de Grote Markt met uitnodigende terrassen uitstrooit. Op diezelfde markt vind je ook het Vleeshuismuseum waar de geschiedenis van stad en streek wordt belicht. Het Sint-Alexiusbegijnhof vormt een oase van stilte in de stadsdrukte. Eén keer per jaar, tijdens het 4de weekend van augustus, wordt die stilte echter bruusk verstoord door de Begijnhoffeesten. Dit vier dagen durende internationaal muziekfestival is door zijn schitterende historische locatie een uniek gebeuren. Verder is er ook nog de Onze-Lieve-Vrouwekerk en nog zoveel meer.

• Dendermonde: het Ros Beiaard.

TOV

Ninove

Ninove gaat prat op haar rijke verleden. De monumentale Abdijkerk, met een prachtig barokinterieur, herinnert ons aan de abdij die hier vroeger heeft gestaan. De archeologische site en andere overblijfselen geven je een idee van het vroegere belang van de abdij. De Koepoort, de enige overgebleven stadspoort, herinnert aan de militaire functie van de stad. Verder kan je in dit gezellig stadje ook heerlijk wandelen en winkelen.

D.D.

• www.aalst.be
• www.dendermonde.be
• www.ninove.be

TOV

• Het voetveer in Appels.

SCHELDEVERENTOCHT Ontspannen fietsen langs de boorden van de Schelde

Tot diep in de middeleeuwen bestond er tussen Gent en de Scheldemonding geen enkele brug over de Schelde. De enige oplossing om de overkant van de rivier te bereiken was dus een veerdienst. Ondertussen liggen er wel al een aantal bruggen over en tunnels onder de Schelde maar dit betekent niet dat de veren verdwenen zijn. Integendeel zelfs! De Scheldeveren zijn vandaag zeer geliefd bij fietsers en wandelaars die genieten van de rust die je langs de boorden van de Schelde nog kan vinden. De Scheldeverentocht verbindt de verschillende veren over de Schelde tussen Schellebelle en Temse. De fietsroute laat je kennismaken met het unieke Scheldelandschap dat zich hier vormt. Op de routekaart vind je allereerste wetenswaardigheden over de plekjes waar je langskomt en een heleboel tips.

De kaart biedt je ook de mogelijkheid om af te wijken van het traject en op eigen houtje op ontdekking te gaan in de omgeving.

De Scheldeverentocht is eigenlijk opgebouwd uit vier lussen die met elkaar verbonden zijn aan de veren. Afhankelijk van hoe ver je wilt fietsen

kan je dus kiezen om één of meerdere lussen te verkennen. We nemen je mee voor een korte verkenning van de vier lussen.

Lus 1:

Schellebelle – Appels = 35 km.

Vertrek aan het veer van

Schellebelle. De route voert je langs de Schelde naar het Donkmeer (Berlare). Deze grote waterplas (86 hectare) vormt tijdens de zomermaanden een trekpleister voor mensen uit de wijde omgeving. In de vele restaurants op de oever kan je proeven van de lokale specialiteit: paling.

Lus 2:

Appels – Baasrode = 35 km.

Vanaf het veer van Appels volgen we de stroom, langs de monding van de Dender tot Baasrode (waar zich een interessant scheepvaartmuseum bevindt). In Baasrode steken we de Schelde over en rijden langs de rivier terug naar Appels. Als je op het laatste stuk even afwijkt kan je naar Zele gaan. Het gezellige centrum, de opmerkelijke Sint-Ludgeruskerk en het fraaie interieur van de Kapel O.L.V. van Zeven Weeën zijn zeker een ommetje waard.

Lus 3:

Baasrode – Driegoten = 20 km.

Het veer van Baasrode vormt ook het startpunt voor deze ontdekkingsstocht langs de unieke zoetwaterslikken en -schorren op het grondgebied van Hamme en het decor van de televisiereeks 'Stille Waters'.

Lus 4:

Driegoten – Temse = 20 km.

Vanuit Driegoten verken je de Schelde langs het pittoreske Weert en de monumentale Scheldebrug van Temse. Terugkeren doe je met het veer van Tielrode door het natuurgebied Den Bunt.

D.D.

vervolg van blz. 1

■ **Waarom heeft u voor dit beroep gekozen?**

"Tja, je wordt er in groot gebracht. Het is een heel speciaal leven. Je zit als het ware 'gevangen' in je vrijheid: ik ben wel vrij maar moet om het half uur ter beschikking staan om klanten over te zetten. Als er zijn natuurlijk. In de winter is dat van acht tot zes uur, in de zomer tot acht uur 's avonds."

■ **Is er veel veranderd sinds u hier begonnen bent?**

"Ja, met laag water is het water lager dan vroeger. Er komt ook veel meer water op bij vloed. Dat komt waarschijnlijk omdat men in Antwerpen de Schelde dieper gemaakt heeft. Hier heb je een gemiddeld getijverschil van vijf meter tachtig: het is het grootste niveauverschil van de hele Schelde.

Ook de kwaliteit van het water is veranderd. In '78 was het gewoon inkt, het water zag zwart. En nu kun je 's morgens al op sommige momenten een visgeur waarnemen. We zien opnieuw krabben en paling opduiken. Verder was hier ooit een eiland, maar ik heb dat zelf niet meegemaakt. Men noemde deze plek het 'ebdiep'. Het

was een écht eiland met beplanting maar het is op een natuurlijke wijze weggegaan. De Schelde is hier 258 meter breed en toch moet ik ongeveer een kilometer afleggen omdat de resten van het eiland er nog zitten. Ik moet een bocht maken rond die zandbank en in de geul varen."

■ **Heeft u veel contact met de passagiers?**

"Kort, vooral in de zomer, als er veel volk is. Nu (noot van de redactie: dit interview werd afgenomen in maart)

zit ik in mijn wachthokje, maar in de zomer blijf ik bijna tachtig procent van de tijd op de boot zitten. Altijd maar heen en weer lopen is dan niet haalbaar. En dan sta je er wel eens versteld van hoe sommige mensen op nauwelijks een kwartier hun hele leven vertellen.

(Zie ook *Schelde Literatuur* blz. 3)

■ **De veerdiensten over de Schelde zijn meestal gratis.**

Meer info over hun locatie en vaartijden is te vinden op: www.awz.be en www.voetveren.nl.

TH

• Met het veer over de Schelde is een aangename afwisseling van je fietstocht. Het geeft je de kans om de rivier eens van een andere kant te beleven.

• De Scheldeverentocht is een uitgave van Toerisme Oost-Vlaanderen. De routekaart met beschrijving is te koop (1,25 euro) bij de toeristische diensten op en nabij de route.
Toerisme Oost-Vlaanderen
+32-(0)9-269 26 00
toerisme@oost-vlaanderen.be
www.tov.be

Wil je er graag eens op uit trekken maar weet je niet meteen waar naartoe, neem dan deel aan onze wedstrijd (blz 8) en win een pakket wandel- en fietskaarten voor leuke uitstapjes langs de Vlaamse en Nederlandse Schelde!

Natuur

De Schelde Natuurlijk!

Lekker uitwaaien langs de dijk en genieten van de eindeloze vergezichten. De ruimte, de rust, met af en toe een voorbijvarend schip, bezorgen je ook voor één dag een vakantiegevoel. Vooral vogelliefhebbers raken langs het Schelde-estuarium niet uitgekeken. De Westerschelde is, samen met de Dollard, de enige rivier in Nederland die in open verbinding

staat met de zee en een natuurlijk estuarium vormt. Door de bijzondere combinatie van zout, brak en zoet water leven er planten en dieren die uniek zijn in Europa. Belgische en Nederlandse natuurbeschermingsorganisaties willen de aandacht vestigen op deze natuurwaarden in een campagne met als titel 'De Schelde natuurlijk!'.

ZOOGDIEREN IN DE WESTERSCHELDE

De laatste jaren worden steeds vaker zeehonden en bruinvissen waargenomen in de Westerschelde. Het lijkt erop dat deze dieren zich hier weer thuis voelen. Rijkswaterstaat (NL) onderzocht wat nodig is voor het herstel van deze soorten. De resultaten zijn opgenomen in het studierapport "Zeezoogdieren in de Westerschelde, knelpunten en kansen".

Rond 1900 leefden er nog circa duizend zeehonden en honderden bruinvissen in de Westerschelde. De populatie van de gewone zeehond kreeg het in de voorbije eeuwen nochtans hard te verduren door de jacht. Zeehonden zijn viseters en ze werden door de vissers als concurrenten beschouwd. In 1961 werd de jacht verboden. In de 20ste eeuw speelde vooral de vervuiling van het watermilieu hen parten. Voor bruinvissen was het verdwijnen van de haring uit de Westerschelde een probleem.

Op dit ogenblik leven er ongeveer vijftig gewone zeehonden en enkele bruinvissen in de Westerschelde. Grote aantallen zeehonden en bruinvissen krijgen we misschien nooit meer te zien, maar we kunnen de huidige bewoners van de Westerschelde wel een handje toesteken!

Door de kwaliteit van het Scheldewater te verbeteren en in speciale beschermingszones de verstoring door menselijke activiteiten (zoals recreatie) te beperken, krijgen de dieren al heel wat meer ademruimte. Het verbeteren van de waterkwaliteit zal ook zorgen voor een aanvulling van het visbestand.

Op de website van het Rijksinstituut voor Kust en Zee is het hele rapport te downloaden.

www.rikz.nl of www.zeezoogdieren.be

MDJ

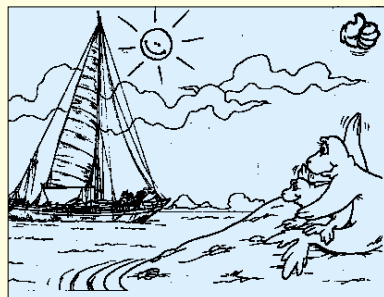
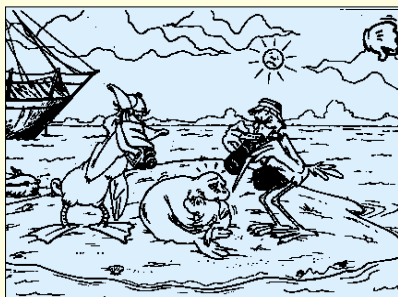
MDJ

• De gewone zeehond komt voornamelijk voor in visrijke kustwateren. Het zijn erg goede zwemmers die grote afstanden kunnen afleggen. Je vindt ze vooral in de nabijheid van droogvallende zandplaten waar ze kunnen rusten en waar de jongen worden geboren en gezoogd.

• Bruinvissen komen ook voor in kustwateren. Aangezien ze over een sonar beschikken, kunnen ze zich prima oriënteren in vlak hellende, zandige kustgebieden zonder het risico te lopen om te stranden. Ze worden vooral waargenomen in de monding van de Westerschelde, maar soms ook verder.

Benieuwd naar de avonturen van dit zeehondje? Duik dan mee in het lespakket voor 8 tot 14 jaar boordevol Schelde-avontuur!
op: www.scheldelessen.nl of www.scheldelessen.be
of neem contact op met het Schelde InformatieCentrum.

Vogelleven

Het Schelde-estuarium is één van de belangrijkste natuurgebieden van Noordwest-Europa. Duizenden vogels, zoals bonte strandlopers, drieteenstrandlopers en tureluurs zoeken bij laag water naar voedsel op de droog gevallen slikken en platen van de Westerschelde. In de winter verblijven ze hier om te rusten en te eten. De uitgestrekte schorren van het Verdrongen Land van Saeftinghe herbergen gigantische aantallen overwinterende ganzen. In lente en zomer bevolken specifieke kustvogels zoals dwergsterns, grote sterns, strandplevieren en bontbekplevieren stille stukjes strand om er hun eieren in een kuil-tje in de grond te leggen. Ze staan alle vier op de 'Rode Lijst' van bedreigde vogelsoorten.

De sierlijkste vogel onder de Scheldebewoners is misschien wel de kluut. De ranke zwart-witte vogel met opgewipte snavel houdt van kale slikken en schaars begroeide oevers. De Westerschelde, met zich steeds verleggende platen en slikoevers, was lange tijd ideaal voor hem. Maar de natuurlijke processen in deze zee-arm raken steeds meer verward tussen dijken en uitgebaggerde vaargeulen. Hierdoor raken de broedgebieden van de kluut dicht begroeid en moet hij uitwijken naar andere gebieden.

Scheldecampagne

Het grensoverschrijdende Schelde-estuarium is een belangrijk natuur- en vogelgebied waar Nederland en België trots op kunnen

• Dwergstern

VN

• Drieteenstrandloper

VN

• Strandplevier

VN

zijn. Maar de leefgebieden van planten en dieren staan onder druk. Belgische en Nederlandse natuurbeschermingsorganisaties slaan daarom de handen in elkaar en voeren vanaf deze zomer campagne. Eind augustus presenteren zij hun visie over hoe het Schelde-estuarium als geheel zich op lange termijn zou moeten ontwikkelen. Het eigen dynamische karakter van de Schelde staat daarbij voorop. Het uitgangspunt voor deze visie is het behoud van de unieke natuurwaarden. Aansluitend start de publiekscampagne. Met verschillende middelen wordt de prachtige Scheldenatuur zichtbaar gemaakt, met als doel de betrokkenheid van mensen bij de Schelde te vergroten. Juist nu er dit jaar belangrijke politieke beslissingen worden genomen over de Schelde is het van belang dat iedereen weet wat er speelt in het gebied. Thuis kunt u via de website www.descheldenatuurlijk.nl respectievelijk www.descheldenatuurlijk.be de Scheldenatuur 'belevén'. Onderweg komt u billboards en posters van de campagne tegen. Vanaf september toert een mobiel informatiecentrum langs de Schelde. Verder staat er een documentaire over de Schelde op de rol. Deze film zal in première gaan op het Vogelfestival dat het laatste weekend van augustus 2004 zal plaatsvinden in de Oostvaardersplassen in Flevoland (NL).

In deze campagne zullen drie sleutelgebieden langs de Schelde - het Noordelijk eiland en het Ketenisschoor in Vlaanderen en Ellewoutsdijk in Nederland - een strategische rol spelen. Enkele eenvoudige ingrepen maken deze gebieden toegankelijker en aantrekkelijker, zodat mensen volop van de waardevolle Scheldenatuur kunnen genieten.

GD

www.descheldenatuurlijk.nl
of www.descheldenatuurlijk.be

Bedrijf in de kijker: MULTRASHIP TOWAGE & SALVAGE

Multraship Towage & Salvage is een Zeeuws familiebedrijf met vestigingen in Terneuzen, Vlissingen, Gent, Constanta (Roemenië) en Varna (Bulgarije). Het bedrijf is gespecialiseerd in slepen en bergen. Onder dit laatste valt alles wat te maken heeft met het optreden bij scheepsrampen en het verwijderen van scheepswrakken of verloren ladingen.

De vloot van Multraship bestaat uit 27 sleepboten en andere vaartuigen, die over heel de wereld worden ingezet. Daaronder enkele zeer bijzondere, zoals een zelfvarende bok (hijskraan), de Cormorant. Op de Schelde was de Cormorant vorig jaar in actie te zien bij de berging van de Pelican 1, een containerschip dat ernstig beschadigd raakte bij een aanvaring in het Nauw van Bath.

Een ander bijzonder vaartuig in de vloot van Multraship vloot is de Multraship Commander, een schip dat onder meer gebruikt kan worden bij het opruimen van olie of andere schadelijke stoffen. Ook dit vaartuig is af en toe op de Schelde aan het werk. Multraship speelde de afgelopen twee jaar een belangrijke rol bij de ontwikkeling van een geheel nieuw type sleepboot, de z.g. carrouselteg. Op de carrouselteg is de sleepkabel niet meer, zoals op een gewone sleepboot, bevestigd aan een sleephaak op het achterdek, maar aan een rond het stuurhuis draaiende metalen ring. Vergeleken met traditionele sleepboten is de carrouselteg veel veiliger en wendbaarder. Voor de carrouselteg werd Multraship vorig jaar onderscheiden met de innovatieprijs van de Nederlandse maritieme industrie.

Begin dit jaar werd Multraship, waar meer dan honderd mensen werken, door de Zeeuwse Kamer van Koophandel onderscheiden met de jaarlijkse prijs voor creatief ondernemerschap.

De Schelde: mooi en meedogenloos

De Schelde is niet alleen een mooie rivier, ze is soms ook gevaarlijk. Het onzichtbare bewijs daarvan zijn de honderden scheepswrakken die haar bodem verborgen houdt. Allemaal vertellen ze hun eigen verhaal. Over stormen, aanvaringen, misrekeningen en oorlogsgeweld. Daarachter schuilen ook de menselijke tragedies.

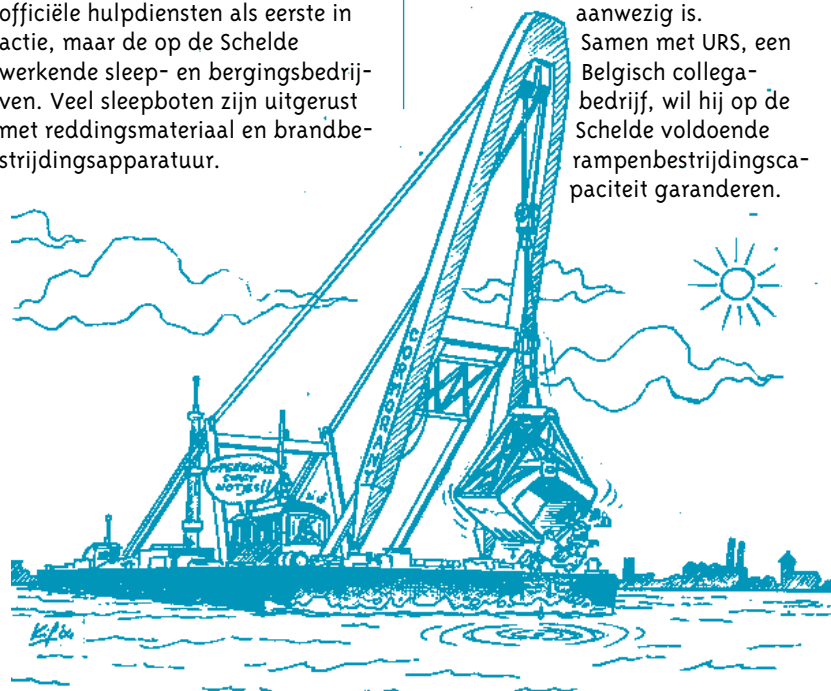
Met bijna honderdduizend scheepsbewegingen per jaar is de Schelde één van de drukst bevaren rivieren in West-Europa. Snelvarende containerschepen, logge binnenvaartuigen en nietige jachten bewegen zich schijnbaar ordeloos langs en door elkaar.

Al eeuwen geleden werd er nagedacht over de vraag hoe de scheepvaart op de Schelde zo veilig mogelijk kan worden gemaakt. Dat leidde tot de instelling van loodsdiens en de bebakening van het vaarwater. Later kwamen daar sleepbootbegeleiding en allerlei technische hulpmiddelen bij, zoals vuurtorens, radioverbindingen, radar en gps, het moderne met satellieten werkende plaatsbepalingssysteem. Een buitengewoon effectieve veiligheidsmaat-

regel was in 1991 de ingebruikname van de Schelde Radar Keten langs de gehele Schelde, van zee tot Antwerpen. Het aantal ongelukken en strandingen verminderde binnen enkele jaren met meer dan de helft.

Hulpverlening

Bij aanvaringen en ongelukken op de rivier komen als regel niet de officiële hulpdiensten als eerste in actie, maar de op de Schelde werkende sleep- en bergingsbedrijven. Veel sleepboten zijn uitgerust met reddingsmateriaal en brandbestrijdingsapparatuur.

• Bij een aanvaring in 1994 op de Westerschelde, raakte een Russisch schip zodanig beschadigd dat het dreigde te kapseizen. Multraship wist het schip te behouden door het tegen een zandbank te drukken en het later, na noodreparaties, met behulp van het opkomend getij weer overeind te zetten.

• De zelfvarende bok Cormorant werd vorig jaar ingezet op de Schelde, bij het bergen van de Pelican 1. Bij een aanvaring in het Nauw van Bath, raakte de Pelican zeer zwaar beschadigd.

• De Multraship Commander is een zogenaamd multi-purpose vaartuig, dus geschikt voor uiteenlopende taken, onder meer ook voor het opruimen van olie. Begin dit jaar werd de Commander voor de kust van Texel ingezet bij het bergen van containers met een voor mens en milieu schadelijk product. De containers waren tijdens een hevige storm weggeslagen van het dek van een passerend schip.

Als het nodig is, worden zeer snel duikers aangevoerd of zwaar materieel zoals drijvende hijskranen, snijbranders en lasgereedschap. Na een ongeluk, bijvoorbeeld een aanvaring, heeft het redden van mensenlevens altijd voorrang. Daarna komt het verhinderen van schade aan het milieu, het schip en de lading.

Capaciteit

Directeur Kees Muller van Multraship, één van de op de Schelde werkende sleep- en bergingsbedrijven, heeft de scheepvaartautoriteiten vorig jaar voorgesteld een volgende stap te zetten in verband met de veiligheid. Zijn plan is eenvoudig: nog beter gebruik maken van het materiaal en de deskundigheid die bij de sleep- en bergingsbedrijven al aanwezig is.

Samen met URS, een Belgisch collega-bedrijf, wil hij op de Schelde voldoende rampenbestrijdingscapaciteit garanderen.

“Over de omvang van het te bewaken gebied moeten natuurlijk afspraken worden gemaakt. Maar wat ons betreft kan het van Antwerpen tot de Franse grens lopen.”

Voor Nederland is een dergelijke afspraak niet nieuw. Het Noord-Nederlandse kustgebied wordt beveiligd door een rederij in IJmuiden. Het Zeeuwse provinciebestuur is er al van overtuigd dat zo'n overeenkomst een efficiënte manier is om de veiligheid op de Schelde nog beter te waarborgen. Wel is het de bedoeling dat zo'n calamiteitsafpraak onderdeel wordt van een grensoverschrijdend rampenplan voor het hele Schelde-estuarium.

B.O.

Volgens het Nederlandse en het Vlaamse Scheepvaartreglement is een kapitein of schipper verplicht om elk bijzonder voorval aan de nautische autoriteiten te melden. Wanneer ook gevaar, schade of hinder voor de overige scheepvaart kan ontstaan, moet men bovendien de naderende vaart waarschuwen. Een goede, grensoverschrijdende samenwerking tussen de nautische autoriteiten en de sleep- en bergingsbedrijven in de Schelderegio, komt zowel het milieu als de scheepvaart ten goede! Om de Vlaams - Nederlandse samenwerking te optimaliseren wordt ook gewerkt aan een gezamenlijk risico-onderzoek en de actualisatie en afstemming van rampenbestrijdingsplannen.

A.D.J.

PUZZELHOEK

Prijsvraag

Weet jij waar deze foto's werden genomen? We verklappen alvast dat de linkse foto op Vlaamse en de rechtse foto op Nederlandse bodem werd genomen. Stuur je antwoord door voor 21 juli naar: info@scheldefonds.org of info@scheldenet.nl en win een leuk

pakket met fiets- en wandelroutes langs de Schelde! Doen! Deze fiets- en wandelkaarten worden u aangeboden door het Bureau voor Toerisme Zeeland en Toerisme Oost-Vlaanderen (Toerisme Scheldepolder en Denderstreek).

TOV

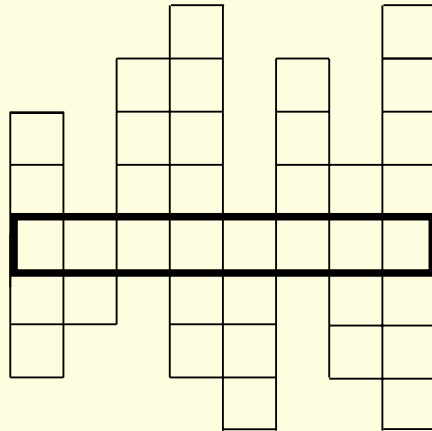

BTZ

Puzzel

Vul verticaal de woorden aan en vind het horizontaal verborgen woord:

- 1 schip uit het verleden, recente waardevolle vondst
2. tegengestelde van vloed
3. havenstad langs de Schelde
4. plek waar een rivier in zee komt
5. zevende maand van het jaar
6. onafscheidelijke vriend van Ed
7. hiermee raak je in Vlaanderen gratis de Schelde over
8. zeezoogdier in de Schelde

Oplossing:
uapjijæb

Quiz

Ken je deze vogels?

PW

PW

PW

Oplossing:
1. grauwe gans, 2. bergende, 3. kluit

Winnaars wedstrijd Scheldekranter 1:
Martin en Peter van Pelt (Kruiningen, Nederland)
Leona Vanwesemael (Merksem, België)
Tim Plansoen (Middelburg, Nederland)
Lou Goossens (Antwerpen, België)
Hanneke Blok (Krabbendijke, Nederland)
Gerald Biesemans (Halle, België)

COLOFON

De Scheldekranter is een jaarlijkse Nederlands-Vlaamse uitgave van het Scheldefonds en het Schelde InformatieCentrum.

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ), Multtraship Towage & Salvage, Vogelbescherming Nederland, Toerisme Oost-Vlaanderen, Toerisme Scheldepolder en Denderstreek en Rijkswaterstaat.

Met dank aan:
A. de Jongh, P. De Landtsheer, P. Donk, T. Hoebbergs, L. Kattenwinkel, T. Kramer, M. Lejeune, P. Meininger, S. Nollet, R. Paulusse, L. Poppe-De Looff, P. Vandevelde, T. Van Eeckhout, J. Van Hoof, R. Van Hove

Schelde InformatieCentrum
Correspondentieadres:
Postbus 8039
4330 EA Middelburg
Nederland

Contactpersoon: Bregje Beyst
Email: info@scheldenet.be
Tel.: +32 (0)59 34 21 44
Fax: +32 (0)59 34 21 31

Schelde InformatieCentrum op internet
www.scheldenet.be / www.scheldenet.nl

Scheldefonds
P/a VLIZ
Vismijn, Pakhuizen 45-52
B-8400 Oostende

Contactpersoon: Ann Govaerts
Email: info@scheldefonds.org
Tel.: +32 (0)59 34 21 45
Fax: +32 (0)59 34 21 31

Scheldefonds op internet
www.scheldefonds.org

Het Schelde InformatieCentrum is een Nederlands-Vlaamse organisatie die informatie geeft over het Scheldestuarium (de Schelde van Gent tot aan de monding in zee bij Vlissingen). Op de website www.scheldenet.be of www.scheldenet.nl lopen de onderwerpen uiteen van natuur tot scheepvaart, van recreatie tot beleid en van economie tot veiligheid. Het centrum voert ook educatieve projecten uit voor scholieren en gidsen.

Voor wie is het Schelde InformatieCentrum bedoeld?

Het Schelde InformatieCentrum is een vraagbaak voor alle belanghebbenden en belangstellenden, voor bestuurders en bevolking, voor studenten, docenten en leerlingen.

Nieuwsbrief

Elk kwartaal geeft het Schelde InformatieCentrum een ScheldeNieuwsbrief uit, waarin achtergrondinformatie wordt gegeven over projecten en ontwikkelingen die met de Schelde te maken hebben. Deze nieuwsbrief is gratis voor belangstellenden.

Voor meer informatie of een gratis abonnement op de Schelde Nieuwsbrief kunt u terecht bij:

[Schelde InformatieCentrum](mailto:info@scheldenet.be)
info@scheldenet.be
info@scheldenet.nl
+32 (0)59-34 21 44
of +31 (0)118-672293
Postadres:
Postbus 8039, 4330 EA Middelburg,
Nederland

Redactie
A. Govaerts, B. Beyst

Eindredactie
B. Beyst, J. Duinkerke, A. Govaerts, P. Meire,
A. Phernambucq, J. Seys

Teksten
A.D.J.: A. de Jongh, B.O.: B. Oggel,
D.D.: D. Depraetere, G.D.: G. Derksen,
H.R.: H. Raad, R.P.: R. Paulusse, S.N.: S. Nollet

Illustraties
Cartoons: R. De Kievith
Andere illustraties: ADW: Archeologische Dienst Waasland, AWZ: Administratie Waterwegen en Zeewezen, BTZ: Bureau voor Toerisme Zeeland, GZ: G. Zomer, J: Jazz by the sea, MDJ: M. de Jonge, M: Multtraship, PW: P. Wolf, RWS: Rijkswaterstaat, SIC: Schelde InformatieCentrum, T.H.: T. Hoebbergs, TOV: Toerisme Oost-Vlaanderen, VN: Vogelbescherming Nederland

Vormgeving en productie
J. Mahieu, grafische vormgeving
Het Volk Printing - SOFADI, drukkerij

Oplage
100 000

Het Scheldefonds is een unieke samenwerking tussen de overheid, het bedrijfsleven en milieuverenigingen uit België en Nederland voor een duurzame ontwikkeling van de Schelde.

Waarom?

Het uitgangspunt is dat de Schelde niet alleen een economische functie kan vervullen, maar zich ook kan ontplooiën tot een ecologisch estuarium waar plaats is voor natuur en recreatie. Het Scheldestuarium is namelijk een interessant ecosysteem met een hoge natuurwaarde. Door de economische en de ecologische belangen aan elkaar te koppelen, kan gewerkt worden aan een duurzame ontwikkeling van de rivier. Het Scheldefonds tracht financiering te vinden om te investeren in natuurontwikkeling en natuur- en milieu-educatie rond de Schelde.

Wie?

- Het stichtend bestuur van het Scheldefonds bestaat uit:
- Vlaamse en Nederlandse overheden: Administratie Waterwegen en Zeewezen, Rijkswaterstaat;
 - Vlaamse en Nederlandse bedrijven: Electrabel, Dredging International, Multtraship Towage & Salvage;
 - Vlaamse en Nederlandse milieuverenigingen: Bond Beter Leefmilieu, Natuurpunt, Zeeuwse Milieufederatie, Stichting Het Zeeuwse Landschap.

Voorzitter van het Scheldefonds is prof. dr. Patrick Meire, hoofd van de onderzoeksgroep Ecosysteembeheer van het departement biologie aan de Universiteit Antwerpen.

Wat doen ze?

Het Scheldefonds organiseert verschillende activiteiten en projecten waarbij steeds de Schelde centraal staat: de Scheldekranter (ism SIC), een lessenreeks Vogel- en habitatrictlijnen (ism UA), een studiedag rond de Schelde in 2050 (ism KVIV), een educatief project rond de schorren op Linkeroever,

Wie graag lid wil worden of meer informatie wil over deze activiteiten kan terecht bij:

+32-(0)59-342145
info@scheldefonds.org
www.scheldefonds.org

Extra exemplaren zijn steeds (gratis) te bekomen op bovengenoemde adressen! Hebt u opmerkingen of wilt u een reactie kwijt over deze kranter? Dan kunt u altijd terecht op bovenstaande adressen. Wij horen graag uw mening! Overname van teksten is mogelijk met bronvermelding en na toestemming van de redactie.